

КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ХАРКІВСЬКИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КНТЕУ

Міжнародна економічна діяльність України

International economic activity of Ukraine

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Навчальний рік	2020/2021
З якого курсу викладається	3
В якому семестрі (-ах) викладається	5-8
Обсяг дисципліни (годин / ECTS)	180/6
Тижневе навантаження	4 години
Мова викладання	Українська
Статус дисципліни	Вибіркова

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Колупаєва Ірина Володимирівна
Науковий ступінь, вчене звання	Доктор економічних наук, професор
Кафедра	Міжнародних економічних відносин та фінансів
Посада	Завідувач кафедри
Профіль викладача	Профіль Google Scholar / ORCID / Researcher ID
Контактна інформація	i.kolupaieva@knute.edu.ua

Анотація

Дисципліна вивчає міжнародні аспекти комерційної діяльності підприємств, регулятивні механізми цієї діяльності, способи виходу підприємства на міжнародні ринки, особливості та технологію здійснення зовнішньоекономічних операцій, прийняття регулятивних та управлінських рішень в сфері міжнародної економічної діяльності України.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сукупність господарських, економічних, правових відносин щодо формування та розвитку міжнародної економічної діяльності України.

Мета дисципліни

формування системи теоретичних знань про об'єктивні закономірності, реальні процеси та специфічні особливості міжнародної економічної діяльності України, а також практичних навичок щодо здійснення комерційних, інвестиційних та фінансових операцій у міжнародній сфері.

У результаті вивчення дисципліни студент буде

знати:

- сучасну термінологію міжнародної економічної діяльності України;
- базові категорії, концепції, правила, технології, методи та принципи функціонування міжнародних економічних відносин в контексті розвитку зовнішньоекономічної діяльності України;
- критерії вибору та методи встановлення зв'язків із закордонним партнером;
- методичні підходи до оцінки економічної ефективності міжнародних економічних операцій;
- методи та інструменти управління експортно-імпортними операціями;
- регулятивні засади міжнародної економічної діяльності України.

вміти:

- підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з урахуванням їх основних форм, зокрема: міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій;
- аналізувати умови розвитку міжнародної економічної діяльності України;
- збирати та аналізувати інформацію з метою вибору та дослідження закордонних ринків;
- визначати проблеми, передумови та можливості інтеграції України у сучасну світогосподарську систему;
- здійснювати пошук та оцінку закордонних партнерів;
- визначати шляхи, фактори, форми та інструменти розвитку міжнародної економічної інтеграції України;
- оцінювати економічну ефективність міжнародних економічних операцій, обґрунтовувати ефективні управлінські рішення;
- визначати сутність, передумови та суперечності глобалізації економічного співробітництва.

Передумови вивчення дисципліни

Знання основ з економіки.

Програма дисципліни

Тема 1. Міжнародна економічна діяльність концептуальні засади та сучасні особливості
Сутність поняття «міжнародна економічна діяльність», його зміст. Аналіз сучасного стану міжнародних господарських зв'язків України. Основні напрямки державної політики щодо забезпечення сприятливих нормативних та організаційних передумов міжнародної економічної діяльності України. Принципи міжнародної економічної діяльності: загальні, специфічні та національні, їх характеристика. Основні форми міжнародної економічної діяльності. Суб'єкти міжнародної економічної діяльності. Суб'єкти мікроекономічного рівня, їх характеристика. Суб'єкти макроекономічного рівня: загальнодержавні, координаційні, галузеві, територіальні, спеціалізовані, недержавні. Суб'єкти міжнародного рівня, їх характеристика: Світова організація торгівлі, Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Економічна і соціальна рада ООН. Поняття світового господарства. Оцінка природи світового господарства. Фактори становлення сучасного світового господарства. Аналіз поточного стану та тенденцій розвитку світового господарства. Ознаки сучасного світового

господарства. Процес глобалізації світового господарства. Місце та роль України в розвитку світового господарства.

Тема 2. Економічні чинники та оцінка ефективності міжнародної економічної діяльності

Відкритість національної економіки: сутність, показники та зв'язок із ефективною економікою. Основні показники, що характеризують відкритість економіки показники та оцінка розвитку міжнародної економічної діяльності України в системі відкритої економіки. Поняття «ефективна економіка» та його відмінність від поняття «відкрита економіка». Поняття платіжного балансу. Структура платіжного балансу. «Дефіцитність» або «профіцитність» платіжного балансу. Платіжний баланс як інструмент відображення ступеня інтенсивності та ефективності розвитку міжнародної економічної діяльності. Валовий зовнішній борг України. Засоби впливу на умови формування платіжного балансу: девальвація та ревальвація. Умови формування платіжного балансу в Україні. Рахунок зовнішніх балансів України: аналіз статистичних та прогнозних даних. Поняття валового зовнішнього боргу. Зовнішній борг України. Види заборгованості. Показники валового зовнішнього боргу України.

Тема 3. Україна в міжнародній торгівлі товарами і послугами

Поняття міжнародної торгівлі, його зміст. Факторні передумови участі України в міжнародній торгівлі. Фактори, що впливають на розвиток міжнародної торгівлі України: фактори первинного порядку, фактори вторинного порядку. Україна в міжнародній торгівлі товарами: загальний режим. Експортно-імпортна діяльність: види та українська специфіка. Україна в товарообмінних операціях. Аналіз експортно-імпоротної діяльності України, структура українського експорту та імпорту. Міжнародна торгівля послугами, її зміст. Тенденції розвитку міжнародного туризму. Інститути та інструменти регулювання міжнародного туризму в Україні. Види міжнародних послуг та їх класифікація. Міжнародний ринок послуг. Особливості становлення ринку послуг у відкритій економіці України. Експортно-імпортна діяльність України послугами, її характеристика. Особливості регулювання міжнародної торгівлі України в умовах СОТ. Експортна політика України, її пріоритети. Імпортна політика України.

Тема 4. Україна у міжнародному переміщенні капіталу

Міжнародний рух капіталу як форма міжнародних економічних відносин. Вивіз капіталу як форма міжнародного руху капіталу. Прямі іноземні інвестиції. Портфельні інвестиції. Вивіз позичкового капіталу: міжнародний кредит, міжнародні облігації. Сучасні особливості міжнародного інвестиційного процесу. Інвестиційні інтереси – рушійна сила руху капіталів. Особливості інвестиційних процесів у світовій економіці. Участь України у міжнародних ринках інвестицій. Аналіз міжнародної інвестиційної діяльності України. Трансформація вітчизняної інвестиційної політики. Транснаціоналізація українського бізнесу. Міжнародні транснаціональні корпорації. Промислово-фінансові групи. Холдинги.

Тема 5. Україна на світовому ринку праці та міжнародній міграції робочої сили

Поняття міжнародної міграції робочої сили, його сутність. Причини, що зумовлюють міжнародну міграцію робочої сили. Види міжнародної міграції робочої сили, їх класифікація. Основні напрями міжнародної міграції робочої сили. Світовий ринок праці, його формування та характеристика. Регулювання міжнародної міграції робочої сили. Органи регулювання міжнародної міграції робочої сили на національному рівні, їх характеристика. Міжнародний рівень регулювання міжнародної міграції робочої сили. Міжнародна організація праці, її функції. Міжнародна організація з міграції, її функції. Методи регулювання імміграції.

Еміграція населення з України, її причини та характеристика. Імміграція в Україну. Проблеми України сфері міжнародної міграції робочої сили та шляхи їх вирішення.

Тема 6. Участь України у міжнародному науково-технічному співробітництві

Міжнародна передача технологій, її зміст. Правові інструменти захисту нових технологій: патент, ліцензія, копірайт, товарна марка. Основні форми міжнародної передачі технологій. Патентна угода. Ліцензійна угода. „Ноу-хау”. Інжиніринг. Види ліцензійних платежів, їх характеристика. Сучасні тенденції міжнародного руху технологій. Інструменти науково - технічного регулювання у відкритій економіці. Інформатизація як визначальний фактор моделі міжнародного співробітництва. Впровадження, експорт та імпорт інновацій в Україні. Технопарки в стратегії розвитку відкритої економіки. Характеристика технологічних парків України. Макроекономічна політика України у сфері регулювання міжнародного науково-технічного співробітництва в контексті сучасного науково-технічного прогресу. Стандартизація як фактор та умова міжнародного співробітництва.

Тема 7. Україна у системі міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин

Міжнародні валютно-фінансові відносини, їх сутність. Поняття валютного курсу, валютної політики та міжнародного кредиту. Міжнародні валютно-фінансові інструменти в моделі відкритої економіки. Види валютної політики. Валютний ринок, його місце у міжнародних валютно-фінансових відносинах. Типи валютних угод. Залучення України до міжнародного валютного ринку. Ризики макроекономічної дестабілізації через відкритість фінансово-монетарної та інвестиційної сфери. Зовнішня заборгованість України. Кредитний ринок в умовах відкритої економіки України. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями. Стан співробітництва України зі світовим банком. Співробітництво України з Міжнародним валютним фондом. Співробітництво України з Європейським банком реконструкції та розвитку.

Тема 8. Інтеграція України у міжнародну економічну діяльність та економічна безпека

Поняття міжнародної економічної інтеграції, її суть. Передумови міжнародної економічної інтеграції. Особливості регіональної інтеграції. Основні етапи міжнародного інтеграційного процесу: преференційна зона, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, повна економічна інтеграція, їх характеристика. Західноєвропейський вектор інтеграції економіки України. Завдання та умови європейської інтеграції України. Історико-економічні передумови європейської інтеграції. Європейська інтеграція як фактор прискорення економічного розвитку країн ЄС. Етапи розширення ЄС. Можливості українського співробітництва з ЄС. Участь України в інтеграційних об'єднаннях на пострадянському просторі. Торговельно-коопераційні відносини та інтеграційний режим України з країнами СНД. Єдиний економічний простір, його цілі. Митний союз та можливість участі у ньому України. Євразійське економічне співробітництво, його місце у формуванні Митного союзу та Єдиного економічного простору. Економічна безпека України за умов відкритої економіки. Поняття економічної безпеки держави в міжнародному конкурентному середовищі. Складові економічної безпеки. Економічна безпека в контексті сучасної геополітики. Актуальні проблеми економічної безпеки України.

Особливості та політики дисципліни

Виїзне заняття до компанії Philip Morris Ukraine: ознайомлення з особливостями міжнародної економічної діяльності Philip Morris Ukraine.

Проведення он-лайн зустрічі (meet.google.com) з David Kayla, кандидатом економічних наук, доцентом Університету Анже (Франція) та обговорення питань міжнародної економічної діяльності України та Франції.

Форми та методи оцінювання

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-баловою шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до діючого [Положення про оцінювання результатів навчання студентів](#).

Поточний контроль (60 балів): 1) виконання розрахункових завдань; 2) участь в ситуаційних завданнях; 3) поточне тестування на Порталі освітніх ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу Інституту (<https://edu.htei.kh.ua>).

Підсумковий семестровий контроль (40 балів): письмовий екзамен. Структура екзаменаційного білету: завдання на оцінювання теоретичних знань (комп'ютерне тестування); завдання на оцінювання практичних навичок (текст: ситуаційне завдання, творче завдання, розрахунково-аналітичне завдання); завдання на оцінювання професійних вмінь (текст: ситуаційне завдання, творче завдання, розрахунково-аналітичне завдання).

Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Рекомендовані джерела інформації

1. Бестужева С. В. Міжнародна економічна діяльність України : навчальний посібник / С. В. Бестужева. – Харків : Харківський економічний університет імені С. Кузнеця, 2016. – 268 с. – Також доступний : <https://bit.ly/3c9svop>.
2. Міжнародна економічна діяльність України : навчальний посібник / В. П. Галушко, Н. Є. Голомша, О. М. Файчук, О. В. Файчук. – Київ : Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2016. – 447 с.
3. Міжнародна економічна діяльність України : посібник до вивчення дисципліни / Укладачі О. Г. Михайленко, О. В. Дзяд. – Дніпро : Друкарня «Сова», 2018. – 350 с.
4. Підприємництво і зовнішньоекономічна діяльність: можливості і ризики України : монографія / М. А. Йохна та інші; за науковою редакцією М. А. Йохни. – Хмельницький : Хмельницький національний університет, 2013. – 347 с.
5. Єрмакова О. А. Зовнішньоекономічна діяльність регіону : навчальний посібник / О. А. Єрмакова, Ю. Г. Козак. – Одеса : Фенікс, 2013. – 331 с.
6. Суценок О. А. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств регіону в умовах глобалізації: управління та розвиток : монографія / О. А. Суценок. – Луганськ : Ноулідж, 2013. – 315 с.